

Начало>Законодателство и съдебна практика>Право на ЕС

Право на ЕС

Европейският съюз (ЕС) разполага със собствена правна система и право: основните правила и принципи са заложи в учредителните договори; ЕУ може да приема правни и законодателни актове, които държавите-членки трябва да спазват и прилагат.

Правото на ЕС е законово обвързващо и публично достъпно на всички [официални езици на ЕС](#). Чрез уебсайта [EUR-Lex](#) разполагате с достъп до пълните текстове на правните документи на ЕС на всички тези езици и можете да потърсите определен закон или законодателен акт.

Източници на правото на ЕС

Двата основни източника на правото на ЕС са: **първичното право** и **вторичното право**.

Първичното право се състои от договори, определящи правната рамка на Европейския съюз. Вторичното право се състои от правни инструменти, основани на тези договори, например регламенти, директиви, решения и споразумения. Освен това има общи принципи на правото на ЕС, [съдебната практика](#), развита от Съда на Европейския съюз, и [международното право](#).

Специфична характеристика на правото на ЕС е, че то може да бъде пряко приложимо в съдилищата на държавите-членки на ЕС („пряк ефект“) и че законите на държавите-членки на ЕС могат да бъдат обявени за неприложими, ако противоречат на правото на ЕС („върховенство“ на правото на ЕС).

Първично право на ЕС (договорите)

Първичното право може да се счита за върховния правен източник в Европейския съюз. То е на първо място в европейския правен ред и се състои най-вече от следните [договори](#):

„учредителните“ договори: [Договорът за Европейския съюз](#), [Договорът за функционирането на Европейския съюз](#) и [Договорът за създаване на Европейската общност за атомна енергия](#),

протоколите и приложенията към договорите, договорите за присъединяване на държавите-членки към Европейския съюз и други договори.

Взети заедно тези договори определят разделението на правомощията между Съюза и държавите-членки, определят процеса на вземане на решения, правомощията на институциите на ЕС и обхвата на техните дейности в рамките на всяка политическа област.

Последното преразглеждане на първичното право на ЕС беше извършено с [Договора от Лисабон](#), който влезе в сила през декември 2009 г. (договорите, посочени по-горе, включват изменения, въведени с Лисабонския договор).

Вторично право на ЕС (законодателство, споразумения и др.)

Вторичното право се състои от така наречените едностранни актове и споразумения.

Едностранните актове са най-вече изброените актове в член 288 от [Договора за функционирането на Европейския съюз](#): регламенти, директиви, решения, становища и препоръки. Освен това има специфични актове, основани на предишни договори: например в областта на наказателноправните въпроси продължават да се прилагат „рамкови решения“ (те се приемаха преди влизането в сила на Договора от Лисабон, когато съдебното и полицейското сътрудничество по наказателноправни въпроси беше със специален статут — можете да откриете повече информация за това на следния адрес: [резюмета — наказателноправни въпроси до ноември 2009 г.](#)). Правнообвързващите актове, приети със законодателна процедура (например регламенти, директиви и рамкови решения), се наричат законодателни актове или „законодателство“.

Споразуменията се състоят от: международни споразумения или конвенции, подписани от Общността или Европейския съюз и дадена държава или организация извън ЕС, споразумения между държави-членки и междуинституционални споразумения, сключвани от различни институции на ЕС.

Резюмета на законодателство и допълнителна информация

В допълнение към [EUR-Lex](#), който предоставя пълните текстове на всички документи от правото на ЕС, уебсайтът „

[Резюмета на законодателството на ЕС](#)“ представя основните аспекти на законодателството на ЕС по сбит и лесен за четене начин. Той съдържа около 3000 резюмета на законодателството на ЕС под формата на резюмета, разделени по тематични области и отговарящи на [дейностите на ЕС](#).

Темите варират от селско стопанство до транспорт и представят цялостно и актуално покритие на законодателството на ЕС. Това, което не е обхванато обаче, са правните решения със стриктен срочен обхват — например решения за отпускане на безвъзмездна помощ.

Освен това в базата данни [EUR-Lex](#) се проследяват всички законодателни предложения по време на процеса на вземане на решения в институциите на ЕС, а [Europe Direct](#) допълва горепосочената база данни, като предлага лесни за разбиране резюмета на понякога доста дългото и техническо законодателство на ЕС (и отговаря на въпроси на гражданите относно ЕС).

Последна актуализация: 18/01/2019

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.